

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἄν ὀσιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευόμενοι ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θιάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

τοῖς πρακτικοῖς καὶ δημοσιευθῶσι διὰ τοῦ ἐκδοθησομένου ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τεύχους τοῦ 5'. συλλογικοῦ ἔτους· ἐκήρυξε δὲ ἡ συνέλευσις περατωθεῖσας τὰς ἐφετεινὰς ἐργασίας αὐτῆς, καθόσον ἐπέστη ὁ χρόνος, καθ' ὃν οἱ ἑταῖροι θέλουσι τραπῆ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς διδασκαλίας καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες ὀφείλουσι ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὰς ἑδρας των. Οὕτως καὶ ἡ τελευταία αὕτη τῆς γεν. συνελεύσεως συνεδρίασις διελύθη.

Ὁ ἀντιπρόεδρος
Κ. Ι. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ γεν. γραμματεὺς
ΙΙ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ ΕΤΑΙΡΩΝ

ἐπὶ τῶν προκηρυχθέντων ζητημάτων.

Α'.

Πραγματεία τοῦ ἀντεπιστέλλοντος ἐπιτίμου συμβούλου καὶ Νομ. δημοδιδασκάλου
κ. Χρ. Δημητριάδου.

*Πρὸς τὸ διοικητικὸν Συμβούλιον
τοῦ Ἀθήνησιν Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου.*

Μεγάτιμοι καὶ σεβαστοὶ μοι κκ. συνάδελφοι!

Τὰ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 637 καὶ ἀπὸ 4 ὑπερμεσουῦντος ἐγκυκλίου ὑμῶν ἀνακοινωθέντα τοῖς ἑταίροις ζητήματα μετ' ἐπιστάσις διελθών, καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν διαφόρων γνωμῶν τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων ἐν τῷ τελευταίῳ τῶν πρακτικῶν τεύχει οὐκ ἐν παρέργῳ μελετήσας, ἐν συγκρίσει καὶ συνδυασμῷ τοῦ τε γράμματος ἐν πολλοῖς καὶ τοῦ πνεύματος ἐν γένει τῶν ἐν ἀμφοτέροις λίαν εὐστόχως ἐκτεθειμένων, μετὰ πλείστης ὄσης εὐχαριστήσεως παρατήρησα, ὅτι ἅπαντες ἐν τῇ αὐτῇ ἀγαθῇ προαιρέσει καὶ τῷ αὐτῷ ἔθνωφελεῖ σκοπῷ σκεπτόμενοι, λαλοῦντες καὶ γράφοντες, τὴν ἐπίτευξιν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέσματος ἐπιδιώκουσι, λέγω, τὴν διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως εὐημερίαν τοῦ ἔθνους· μόνον δὲ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐκθέτειν τὰς ἰδέας αὐτῶν παρατηροῦνται, ὡς εἶν' ἐπόμενον, διαφοραὶ τινες.

Ἐν δὲ τούτοις ἐμνήσθην ὅτι καὶ αὐτός, ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων

αίποτ' ἐμφορούμενος, πολλάκις μὲν κατὰ τὸ 40ῆς καὶ ἐπέκεινα διάστημα τῆς δημοσίας διδασκαλικῆς λειτουργίας μου, οὐκ ἐπαυσάμην τὰ πρὸς τὸν προκείμενον ἱερὸν ἀπάντων ἡμῶν σκοπὸν λυσιτελεῖν καὶ τὰ βέλτιστα εὐχόμενος καὶ ὑποδεικνύων, ἔστιν ὅπου. Ἰδίως δὲ κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1875, ὅτ' ἐκτεθεὶς καὶ ταξινομήσας, οὕτως εἶπεῖν, τὰς σκέψεις καὶ τοὺς στοχασμούς μου ἐκείνους, καὶ εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον ἐδημοσίευσα τότε ἰδίᾳ δαπάνῃ, ὅπερ ἐγκαίρως ἔλαβον τὴν τιμὴν καὶ τὸ θάρρος ν' ἀποστείλω καὶ τῷ συλλόγῳ, διὰ τοῦ συγχρόνου προεδρείου καὶ τοῦ γραφείου αὐτοῦ καὶ εἰς πλεόν τῶν πέντε, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι ἀντίτυπα προσθεὶς τοῖς τότε ἀρμοδίοις δι' ἰδίων ἐκάστῳ ἐπιστολῶν, ὅτι ἐπεθύμουν ὅπως τὸ φυλλάδιόν μου ἐκεῖνο ἀναγνωσθῆ ἢ ἐν τινὶ εἰδικῇ ἢ γενικῇ συνόδῳ ὑμῶν, ὅπως τὸ περιεχόμενον ὑποστῆ τὴν διὰ τῆς πεφωτισμένης κρίσεως τῶν συναδέλφων, ὡς διὰ λυδίας λίθου, δοκιμασίαν. Ἄλλ' ἀτυχῶς, τοῦτο δὲν ἐκρίνον, φθίνεταί, ἄξιον τοιαύτης τιμητικῆς καὶ πῶς ἐπασχολήσεως, ἢ προσοχῆς τινος, δι' οὗς εἶχον βεβαίως ἰσχυροὺς λόγους, οὔτε διὰ καταχωρίσεως ἐν τοῖς οἰκείοις πρακτικοῖς, οὔτε διὰ συζητήσεώς τινος, ἢ καὶ ἀπλῆς ἀναγνώσεως, ἐθεώρησαν δημοσιεύσεως ἄξιον. Ὅπερ οὐδόλως δυσηρέστημέ μὲ κατὰ τι, μὴ ἔχοντ' ἄλλως τε τὴν ἀξίωσιν τοῦ καταλογισμοῦ μεταξὺ τῶν πολυμαθῶν ἢ πεπαιδευμένων, πολλῶ δὲ μᾶλλον τῶν θεσμοθετῶν, ἀλλὰ μόλις μειαζὺ τῶν ἐπαγγελλομένων τὸν ἀπλοῦν παιδαγωγόν, καὶ τοῦτο πιθανὸν ἐν πολλοῖς προσκόπτοντα. Ἐφ' οἷς καὶ νεκρικὴν, ἔκτοτ' ἐτήρησα σιγὴν, — ἅτε μὴ ἔχων τι ταύτης κρεῖττον νὰ διαβιβάσω — καὶ ἤθελον τὴν αὐτὴν ἐξακολουθήσει τῆρῶν πλήρη καὶ ἀτελεύτητον ἀφασίαν καὶ ἐπὶ τῇ ὀλιγωρίᾳ ταύτῃ, εἴαν, ἐκ τῆς μελέτης, ὡς εἴρηται, τῶν τε τελευταίων πρακτικῶν καὶ τῶν ἄρτι τεθέντων πρὸς λύσιν ζητημάτων ἀφυπνισθεὶς, δὲν διέβλεπον τοῦτο μὲν, ὅτι τὸ ἀκανθῶδες καὶ τὰ μάλιστα δύσκολον, ὅσῳ καὶ οὐ μικρὸν καὶ ἐκ τῶν προστύχων, *ἐθνικόν, παρελλήμιον*, περὶ οὗ πρόκειται, *ζήτημα* περὶ τῆς ἀληθοῦς καὶ οὐ κατ' ἐπιφάνειαν βελτιώσεως τῆς δημοδιδασκαλίας, μένη ἔτι *ἄλυτον* καὶ ὑπὸ νέαν συζήτησιν κείμενον· τοῦτο δέ, ὅτι ἡ τύχη τῆς προσηκούσης ἀποκαταστάσεως τῶν ὀργάνων ἢ λειτουργῶν αὐτῆς, μένει ἔτι οὐδὲν ἥττον ἢ ἡ αὐτή, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε, καὶ μετὰ τὰς διηνεκεῖς προσπαθείας, καὶ ἀξιαγάστους καὶ ἐνδελεχεῖς μερίμνας, καὶ συντόνους ἐνεργείας τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, διὰ νέων αὐτοῦ θεσμοθεσιῶν, ὑπερεπιθυμοῦντος καὶ τὰ μάλιστα φιλοτιμουμένου, ὅπως προχείρως καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων θεραπεύσῃ τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας ταύτης! Περίστασις, ἐξαναγκάσασα καὶ τὸ συμβούλιόν μας, ὡς μοι δοκεῖ, ἵνα θέσῃ καὶ νῦν,

αὐθις διατυπώσαν καὶ τὰ ὑπὸ στοιχ. β', δ', ε', ζητήματα τοῦ Α', μέρους· Ἐπειδὴ ἀποβαίνει βέβαιον, βεβαιότατον καὶ ἐκτὸς πάσης ἀντιρρήσεως κείμενον, ὅτι ἄνευ τακτοποιήσεως καὶ ἐξασφαλίσεως διὰ ῥητῶν διατάξεων νόμου, τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς μονιμότητος τῆς θέσεως τῶν δημοδισκάλων· χωρὶς δὲ τῆς παροχῆς ἐπαρκῶν τῶν πρὸς συντήρησιν αὐτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν ὑλικῶν μέσων· ἀδύνατον νὰ μορφωθῶσιν, ἢ ἄλλως ἐξευρεθῶσιν, οἱ ἀπαιτούμενοι διὰ τὴν λυσιτελεῖ τῆς δημοδιδασκαλίας ἐξάσκησιν λειτουργοί· οὐδὲ νὰ ὀρθοποδήτῃ καὶ ἐπαρκῶς καρποφορήσῃ αὕτη. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ δημοδιδάσκαλος, ὁ ἔχων τυχὸν τὰ προσόντα, καὶ τὰς εἰδικὰς καὶ ποικίλας γνώσεις, ὡς ἀπαιτεῖ ἀναγκαιῶς ὅτε παλαιὸς καὶ ὁ νέος περὶ ἀνασυστάσεως τοῦ δημοδιδασκαλείου νόμος· ἢ ὁ μέλλων νὰ ὑποβληθῇ εἰς νέας μελέτας καὶ δαπάνας χρόματος καὶ χρόνου, μ' ἐγκατάληψιν τῶν οἰκείων αὐτοῦ εἰς τὴν τύχην των μέχρι τῆς τελειοποιήσεώς του, ὡς ὁ νέος νόμος ὥρισεν, ὅπως καταστῆ πράγματι ἄξιος τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, καὶ ἐφάμιλλος τῶν πρὸ τοῦ 1844 (ἵνα μὴ εἶπω καὶ τῶν πρὸ τοῦ 1862 ἔτους) δημοδιδασκάλων· φρονῶ, ὅτι δὲν θέλει παραδώσει πάντως ἑαυτὸν εἰς ἐπάγγελμα, ὅσῳ ἐπίμοχθον, τοσοῦτω καὶ ἐξευτελιστικὸν καταστάν, καὶ τοσοῦτον γλίσχηρα, (δραχμῶν 80—140 μηνιαίως) παρέχον αὐτῷ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ τὰ ὑλικά μέσα, ὥστε νὰ μὴ ἔχη ποτὲ τὸν νοῦν ἡρεμον, καὶ τὴν πρὸς καρποφόρον διδασκαλίαν τῶν παρ' αὐτῷ μαθητευομένων ἠθικὴν εὐχαρίστησιν, ἀναλογιζόμενος ἐκάστοτε τὴν καταπιέζουσαν αὐτὸν πενίαν, καὶ τὰς περιστοιχιζούσας αὐτὸν κοινωνικὰς ὑποχρεώσεις καὶ οἰκογενειακὰς ἀνάγκας!

Ἐπιφυλασσόμενος δ' οὖν, θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ ὑλικοῦ καιροῦ διδόντος, νὰ καθυποβάλω ἐπομένως τὰς ἀσθενεῖς κρίσεις μου καὶ ἐπὶ τῆς λύσεως τῶν ἄλλων, πλὴν τῶν προμνημονευθέντων ζητημάτων· ἔχων δ' ἐν ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 7, ἐδαφ. 4, τοῦ καταστατικοῦ ἡμῶν· λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀποστείλω ὑμῖν ἐγκλειστον ἦδε ἀντίτυπον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος φυλλαδίου μου· ὅπερ μετὰ δυσκολίας εὐρών, τοιοῦτων ἐκλιπόντων, ἐδέησε καὶ νὰ διορθώσω ἐν μέρει καὶ κατ' ἐκεῖνα ἐν οἷς τὰ λάθη τοῦ τυπογράφου, — περαιώσαντος καὶ διανείμαντος αὐτὸ ἐμοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Πατρῶν περιοδεύοντος τότε — μετέβαλλον τὴν ἔννοιαν. Ἄν δὲ τὸ περιεχόμενον κριθῇ ἄξιον προσοχῆς καὶ συζητήσεως, παρακαλῶ, ὅπως ἀναγνωσθῇ κατὰ τὴν προσεχῆ μερικὴν ἢ γενικὴν συνέλευσιν τοῦ σώματος, μετὰ τῆς παρούσης, ὡς προεισαγωγικῆς συμπληρώσεως, ἢν τὰ νῦν ἐπὶ τοῦ προκειμένου κείμενα ὑπαγόρευσάν μοι, εἰς ἀπόπειραν λύσεως τῶν προσημειωθέντων τριῶν ζητημάτων.

Ταῦτα δ' ἔσπευσα ν' ἀποστείλω ὑμῖν, καίτοι ἔχων ἱκανὴν προθεσίαν, διὰ τὸν οὐκ ἐπουσιώδη ἔτι λόγον, ὅτι ἂν τυχὸν τὸ περιεχόμενον ἐγκριθῆ καὶ κατὰ τι λυσιτελὲς εἰς τὸν προκείμενον σκοπὸν νομισθῆ, νὰ δημοσιευθῆ πρὸς ἀνακοίνωσιν ἅπασι τοῖς συναδέλφοις διὰ τοῦ συμπληρωτικοῦ τῶν πρακτικῶν τοῦ τελευταίου τεύχους παραρτήματος, δι' οὗ πρόκειται νὰ δημοσιευθῶσι καὶ τινες πίνακες πρὸς γνῶσιν τῶν ἐταίρων, ὡς σημειοῦται ἐν τῇ δημοσιευθέντι τεύχει. — Ἐν δὲ τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπάναγκες καὶ οὐκ ἀσύμφορον θεωρῶ, τό γ' ἐπ' ἐμοί, νὰ παρακληθῆ ἀρμοδίως ὁ ἐπαξίως διέπων καὶ τὰς τῆς ἐκπαιδεύσεως κλ. ὑποθέσεις κ. ὑπουργός, ὅπως εὐδοκήσας παρενέιρη καὶ κάπως συμπληρωτικῶς, συναρμολογήσῃ, ὅπως κάλλιον οἶδε, ὅσα μέρη τῶν σκέψεων καὶ στοχασμῶν μου τούτων ἤθελε κρίνει συμφέροντα εἰς τοὺς φιλομούσους αὐτοῦ σκοποὺς καὶ ἀσπαστά, εἰς τὸ ὑπὸ τὴν μέλλουσαν συζήτησιν τῆς Βουλῆς κείμενον νομοσχέδιόν του περὶ δημοδιδασκαλίας ἐν γένει, πρὶν ἢ κακεῖνο κατασταθῆ νόμος τοῦ κράτους, τό γε νῦν ἔχον. — Ὅτε πᾶσα μεταβολὴ δύσκολος.

Ταῦτα καὶ νῦν κατὰ καθῆκον ἐπειγόμενος νὰ καθυποβάλω διὰ τῆς παρούσης, κκ. συνάδελφοι, εἰς τὴν πεφωτισμένην ὑμῶν κρίσιν καὶ ἀδέκαστον ἀπόφασιν, ἐπιλαμβάνομαι καὶ τῆς εὐκαιρίας ταύτης νὰ παρακαλέσω ὑμᾶς, ὅπως μοὶ ἐπιδαψιλεύσητε τὴν συγκατάβασιν τοῦ νὰ δειχθῆτε καὶ νῦν ἐπιεικεῖς εἰς τὰ ἐξ ἀδυναμίας μου ἡμαρτημένα, ἀφορῶντες μᾶλλον εἰς τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τοῦ γράψαντος, ἢ εἰς τὰς ἰδέας αὐτοῦ. — Δεχόμενοι δ' ἐπὶ τούτοις τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑπερξαιρέτου ὑπολήψεως καὶ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ μου, ἐπιτρέψατέ μοι παρακαλῶ νὰ ὑποσημειωθῶ καὶ νῦν

Ἐλάχιστος τῶν συναδέλφων ὑμῶν.
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
 Νομαρχιακὸς δημοδιδ. Πατρῶν.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

ΠΡΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως καὶ τακτοποιήσεως τῶν δικαιωμάτων τῶν δημοδιδασκάλων, ὑπὸ Χριστοδούλου Δημητριάδου Νομαρχιακοῦ δημοδιδασκάλου Πατρῶν.

§. Α'. Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν πάντες μὲν οἱ ἐκ τῶν ἐπαϊόντων φιλοτι-